

hondo-hondotik

Maidar Cilveti

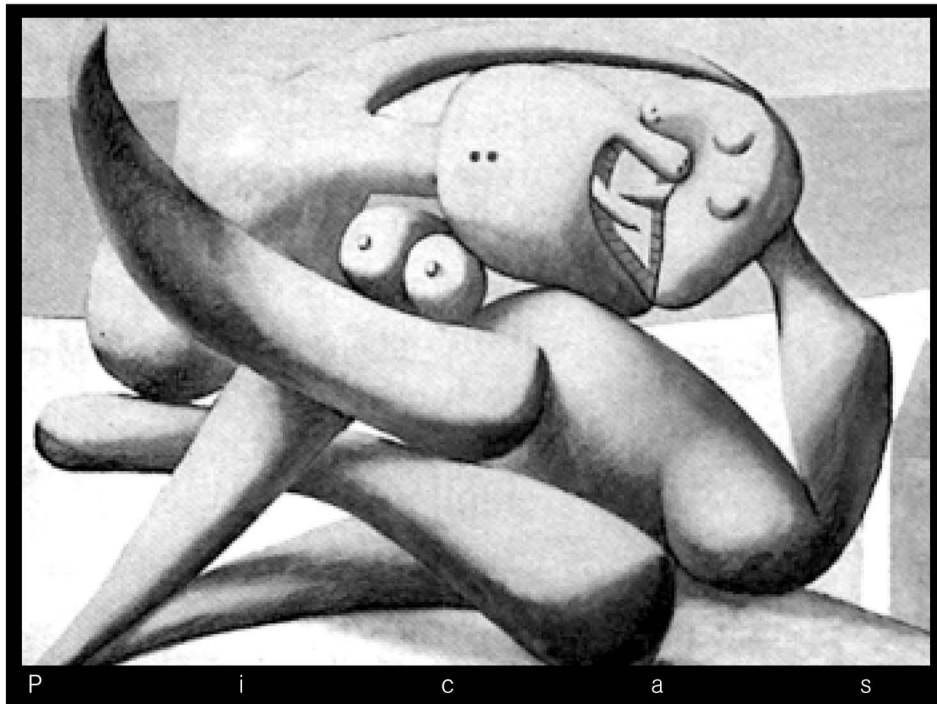
(Antropologia eta Filosofia lizentziaduna)

Edertasuna eta bere mitoak

Edertasuna bera mito da. Mito handi horrek beste mito anitzen beharra du bere izatea sinesgarria izan dadin. Sinesgarritasun hori inongo kritikak duda-mudetan jar ez dezan, mito ugari horiek gure kulturaren esparru ezberdinetan goraiatzaren dira. Legea: eraso sexualak jasotzen dituen gorputzak bere edertasuna galtzen du. Medikuntza: gorputz osasuntsua gorputz ederra da. Morala: gorputz ederra, aurkako sexurekin hurbileko erlaziorik ez duena da. Ekonomia: merkatuan dauden edertasun produktu anitzen kontsumitzailea gorputz ederra da. Hedabideak: edertasunaren ordezkaria emakumezkoen gorputz lirain eta biribiltzua da. Horrela, edertasuna bakarra, aldaezina eta betierekoa dela sinetsarazi nahi digute diskurtso ezberdinak erabiliz.

Hurrengo lerroetan, edertasunaren mitoak ulertzekotan, edertasun horren unibertsaltasuna elikatzen duten mito ugarietako bakar batzuk helaraziko dira. Bai. Edertasunaren mitoaren ezaugarri garrantzitsuena haxe izan daiteke: unibertsaltasunaren kategoria jasotzen duela. Beraz, mito horrek baditu jatorri definitu batzuk: mendebaldeko kulturaren emakumeak beren gorputzaren indarra eta ugalketa ahalmenagatik baloratzeari utzi zitzaionean, industrializazio aroaren ondoren, emakumeen betebeharra ederrak izatearena izan zen; emakume ederraren eredutzat aro viktoriarreko burgesiako emakumea hartu zen.

Egundaino emakumearen gorputza, edertasunaren ordezkari da. Edertasunaren mitoak emakumezkoari zuzendua izan zaio, berari inposatu eta betearazi zaio. Emakumea ederra ez bada, ederra izan behar du. Emakumezkoak lan merkaturako bidea egiten hasi zirenean emakumezkoaren lanerako baliagarritasuna edertasunaren bitartez neurtu zen. Emazte eta ama onaren baloreak aldatu egin ziren, eta ama gazte eta ederraren ereduak indarra hartu zuen. Helburu horren atzetik, emakumezkoek merkaturaren dauden hainbat produktu erabiliko dituzte: gaztetasuna mantentzen duten hainbat gorputz atali zuzendutako kremak, koloniak, margoak, higiene produktuak... Horiek nahikoak ez balira, ebakuntzara jotzen dute bere gorputzak ederrago bihurtzeagatik. Ederra dena

gaztea da, eta gaztea denak ederra izan behar du.

Edertasuna gaztetasunarekin bat egiten maitementzeko tresnatzat kontsideratua dago. Edertasuna ez da plazer estetiko sortzen duen eredu bat jarraitzearekin konformatzen. Edozein emakumek, maitatua izateko, ederra izan behar du. Ederra ez baldin bada, gizonik hurbilduko ez zaion mehatxupean bizi da; mutil lagunik topatuko ez duen beldurrez. Edertasun falta horrek, emakumezkoen beren buruaren autoestima zaltzan jartzea dakar. Hori dela eta, gizonzkoak, bere emakumezko bikoteari, ederra dela helaraztea beharrezkoa da: emakumeak bere burua ederra dela sinetsi behar du osoki maitatua den bermea izateko. Era berean, osoki maitatua izatearen betebehara edo premisa hau, *maitasun erromantikoarekin* lotua dago; bi pertsonaren artean betirakoa den maitasunak edertasunean du oinarria eta motorra. Edertasuna maitasun erromantikoaren bermea da: gizonzkoak emakumezkoa aukeratzen du; emakumezkoak bere bakardadetik atera duelakoan eta errekonozitu gabeko edertasuna ikusteagatik, gizona onartzen du. Erabaki hori betiko izan dadin, bikotea kultura ekoizpen ezberdinez baliatzen da: kantu erromantikoak, promesa liluragarriak, printze urdi-

naren ipuina, ikasitako ekintzak: emakumearen edertasuna hitzez goraiatu, loreak oparitu, gizonak emakumea besoe-tan logelara sartzea...

Edertasunak, gure gizarte honetan goian aipaturiko mitoak beharrezkoak baldin baditu, haiek posible egiteko inondik inora onargarriak ez diren ezkutuko estrategiak erabiltzen ditu. Edertasuna subjektu batengan isurtzen denean, subjektu hori kontenplatu izatera pasatzen da; hau da, berezkoa duen gizatasuna ukatzen zaio eta gizatiarra ez den objektu baten ezaugarriak bereganatzen ditu: goitik behera eta behetik gora doazen begiradak jasatea; bere gorputzaren zati konkretuetan begiradak pausatzea: bularretan, ipurdian, ezpainen...; gustura entzun beharko lituzkeen hitzak entzutea; ipurdia ukitzea, bularrak ukitzea..., horiek guztiak emakumezkoen nahiak eta desioak zeintzuk diren batera kontuan hartu gabe; aldiz, guk bizi dugun edertasunaren helburua *besteei* atsegingarria izatea denez, ezaugarriok eta beste batzuk onargarritzat jo behar ditugu.

Emakumeak ederrak izatera kondenatuak gaude, baina, aldiz, ez dugu ederrak garela sentitu behar. Edertasunak emakumeak faltan dituen eskubide eta hizketa ahalmenak ezkututzen ditu. Estetika emakumeen isiltasuna mantentzeko mo-

dua izan da, emakumeak beren gorputzekiko ardura areagotzeko bidea eta beren gorputzen mugimendua edertasunaren ereduak goraiatzaren dituen ekintzetara murriztu duena.

Emakumezkoen edertasuna beren gorputzaren muga gertatzen denean, gorputzaren interpretazio murriztu bat eskaintzen da. Mugimendu jakinak egin behar dira, mugimendu horiek interpretazio bakarra dutelarik: erakarpena bermatzea, ederra den gorputzarekiko erakarpena zilegi eta argigarri egitea. Horrela, mugimendua neurtua da. Eta mugimendu zuhur hori gorputzaren zati konkretu batzuetara mugatzen da. Ondorioz, gorputza ez da osotasunean ikusia; askotan, gorputz zatiek gorputzaren osotasuna ordezkatzaren dute. Gorputz atal ezberdinen funtzioak edertasunez estalita egon behar dute. Edertasun horrek gorputz atal horren funtzioa zilegi egiten du.

Emakumezkoak beren biologiar muhurtuak eta kondenatuak geratzen dira. Emakume eta gizonen artean ezberdintasun biologiko gutxi dauden arren, kulturalki, haiek jaso dira bi sexuen arteko rolak justifikatzerakoan: emakumezkoek maitekorak eta ederrak izan behar dute, gizonzkoek indartsuak eta lehiakorak. Rol horiek gure bizitzako ekintza guztiak baldintzatzen dituzte: gure lagunartea, gure ikasketak, gure lana, gure ardurak familia barruan, kiroltarako gure zaletasuna, gure jokabide sexualak...

Emakumeok berezko edertasuna definitzeke daukagu. Edertasunarekin batera jokabide sexualak ere asmatzeke daukagu. Gizonzkoaren gorputza sexualki erakargarria eta edertasunaren testigu bihurtzeko ahaleginetan ari diren honetan: gizon indartsuen argazkiak, gizonen gorputz biluziak filmetan eta iragarkietan... formula honek maitasun erromantikoa indartzearen helburua du. Gizon erakargarriaren eta ederraren mito berria goian aipatu mitoak indartzeko eta sinisgarri egiteko estrategia berria da. Emakumezkoen jokabide sexualen edertasunak ulermen berria behar du: gure gorputzaren adierazgarritasuna izango da ederra; gure plazerari mugarik ez jartzea izango da ederra; gure nahiak zeintzuk diren azaltzea izango da ederra.

esaldiak

«Gizakien elkartasunean sinesten dut, arazoa diktadoreak dira. Nire ustez, diktadore bat Bush da, diktadore handi bat»

ALBERTO SCHOMMER

(Argazkilaria)

«Tenis mundutik kanpo ere oso bizitza bete da. Dirua daukat, zaldi bat... Zer gehiago eska nezake?»

MARTINA HINGIS

(Tenislaria, munduko onena izanikoa; egun lehiaketa uzteketan dabil)

«Ahots gehiegi ari dira gerrari deika. Etsirik nago, uste dudalako gerrak nagusituko direla XXI. mendean»

MARTIN SCORSESE

(Zinema zuzendaria)

«Berrogei urteko zigorra espetxeko egonalditik haratago doa, eta pertsona deuseztatzea eragiten du»

ALFONSO LOPEZ TENA

(Espainiako CGPJko kidea)